

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ — Αρ. Φύλλου 1091

29 Δεκεμβρίου 1995

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

Συγκέντρωση μεταξύ των Εταιρειών INTERNATIONAL BUSINESS MACHINES CORPORATION (IBM Co) και LOTUS DEVELOPMENT CORPORATION (LOTUS Co) 1

Συγκέντρωση μεταξύ των Εταιρειών ΝΙΚΗ Α.Ε. και ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗ Α.Β.Ε.Ε. 2

Συγκέντρωση μεταξύ των εταιρειών ETHYL CORPORATION και TEXACO INC 3

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ & ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

Αριθ. 121 (1)

Αριθ. Απόφ. 16/1995

Συγκέντρωση μεταξύ των Εταιρειών INTERNATIONAL BUSINESS MACHINES CORPORATION (IBM Co) και LOTUS DEVELOPMENT CORPORATION (LOTUS Co).

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Εμπορίου στις 16.11.1995 και ώρα 10:00 με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Γ. Σχινάς

Μέλη: Βλάσιος Ασημακόπουλος,

Μιχαήλ Φράγκος, αναπληρωματικό μέλος, κωλυομένου του τακτικού μέλους Νικολάου Σακελλαρόπουλου,

Χαρίλαος Χάρακας,

Ανδρέας Κίτσος, αναπληρωματικό μέλος, κωλυομένου του τακτικού μέλους Κωνσταντίνου Ηλιόπουλου,

Γεώργιος Τριανταφυλλάκης, αναπληρωματικό μέλος, κωλυομένου του τακτικού μέλους Λεωνίδα Νικολούζου, Μελίνα Μουζουράκη (εισηγήτρια)

Δημήτριος Τζουγανάτος

Γραμματέας: Αλεξάνδρα – Μαρία Ταραμπίκου.

Τα λοιπά τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη δενπαρευρέθησαν λόγω κωλύματος.

Θέμα της συνεδρίασης ήταν ο έλεγχος της συγκεντρώσεων μεταξύ των Εταιρειών INTERNATIONAL BUSINESS MACHINES CORPORATION (IBM Co) αφενός και LOTUS DEVELOPMENT CORPORATION (LOTUS Co) αφετέρου.

Κατά τη συζήτηση παρέστη η πρώτη εκ των ως άνω αναφερομένων Εταιρειών δια του πληρεξουσίου της δικηγόρου Ιωάννη Α. Βραδή.

Στην αρχή της συζήτησης έλαβε το λόγο η Γενική Εισηγήτρια Σοφία Καμπερίδου, η οποία ανέπτυξε την έγγραφη εισήγηση της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού και πρότεινε την έγκριση της συγκέντρωσης. Στη συνέχεια έλαβε το λόγο ο πληρεξούσιος δικηγόρος της Εταιρείας IBM Co, ο οποίος ανέπτυξε τις απόψεις του και παρέσχε πληροφορίες, εξηγήσεις και διευκρινίσεις σε ερωτήσεις που του υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής και ζήτησε την έγκριση της συγκέντρωσης. Δόθηκε προθεσμία μέχρι τις 23.11.1995 στην παρασταθείσα Εταιρεία για να προσκομίσει υπόμνημα.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε διάσκεψη στις 14.12.1995 και ώρα 10:00 στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Εμπορίου, κατά την οποία, αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλλου, την εισήγηση της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τις απόψεις που διατύπωσαν εγγράφως και προφορικώς οι ενδιαφερόμενοι, κατά την συζήτηση της υπόθεσης την 16.11.1995, καθώς επίσης και τα στοιχεία που αυτοί εμπρόθεσμα υπέβαλλαν,

Σκέφθηκε ως εξής:

1. Η Ελληνική Εταιρεία με την επωνυμία «IBM Ελλάς – Συστήματα Επεξεργασίας Πληροφοριών» Α.Ε. («IBM Ελλάς»), που εδρεύει στην Αθήνα, Φιλελλήνων 26, γνωστοποίησε στις 20.6.1995 στην Επιτροπή Ανταγωνισμού σύμφωνα με το άρθρο 4β παρ. 1 Ν. 703/77 ότι η μητρική της Εταιρεία με την επωνυμία INTERNATIONAL BUSINESS MACHINES CORPORATION – Η.Π.Α. (IBM Co), που εδρεύει στη Νέα Υόρκη των Ηνωμένων Πολιτειών, Old Orchard Road, Armonk προέβη στις 6 Ιουνίου, μέσω της θυγατρικής της Εταιρείας WHITE ACQUISITION CORPORATION, σε προσφορά για την εξαγορά του συνόλου των κοινών μετοχών, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων προτίμησης αυτών, της LOTUS DEVELOPMENT CORPORATION – Η.Π.Α. (LOTUS Co), που εδρεύει στο Cambridge της Μασχαουσέτης. Η προσφορά ανακοινώθηκε για πρώτη φορά στις 5 Ιουνίου και η LOTUS αποδέχθηκε την πρόταση εξαγοράς στις 11 Ιουνίου.

Η IBM Co, είναι απώτερη μητρική εταιρία του ομίλου IBM και έχει σαν αντικείμενο την ανάπτυξη, κατασκευή και πώληση προηγμένης τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένων συστημάτων πληροφορικής, ηλεκτρονικών υπολογιστών και δικτύωσης, εξαρτημάτων για αποθήκευση στοιχείων,

μικροηλεκτρονικής και σχετικών υπηρεσιών. Το 1994, ο όμιλος IBM είχε σε παγκόσμιο επίπεδο κύκλο εργασιών άνω των 60 δις δολ. ΗΠΑ, ενώ ο κύκλος εργασιών του ομίλου στην Ευρώπη, Μέση Ανατολή και Αφρική ξεπερνούσε τα 20 δις δολ. ΗΠΑ.

Η Ελληνική Εταιρεία του ομίλου, η IBM – Ελλάς Α.Ε. ιδρύθηκε το 1989 και έχει ως σκοπό την εμπορία, τις εισαγωγές, πωλήσεις, διανομές, εκμισθώσεις, συντηρήσεις εξοπλισμού πληροφορικής, ηλεκτρονικών υπολογιστών, προγραμμάτων, υπηρεσιών εξοπλισμού γραφείων και άλλων συναφών προϊόντων. Δεν ελέγχει άμεσα ή έμμεσα άλλη επιχείρηση στην Ελλάδα, ενώ παρέχει καθοδήγηση και υποστήριξη στη Διεύθυνση της IBM Κύπρου, η οποία υπάγεται στην περιοχή ευθύνης της. Η επιχείρηση ελέγχεται άμεσα από την IBM SEMEA SpA που εδρεύει στο Μιλάνο Ιταλίας ενώ μικρό ποσοστό του μετοχικού της κεφαλαίου κατέχει η Εταιρεία IBM World Trade Corporation που εδρεύει στη Ν. Υόρκη, ΗΠΑ. Και οι δύο παραπάνω Εταιρείες, μέτοχοι της IBM Ελλάς Α.Ε. ελέγχονται από τη μητρική Εταιρεία IBM Co, η οποία, έτσι, έμμεσα ελέγχει την IBM Ελλάς.

Η LOTUS Co, είναι η απώτερη μητρική Εταιρεία του ομίλου Εταιρειών LOTUS που αναπτύσσει, κατασκευάζει και πωλεί, κυρίως, προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών (software), που διακρίνονται σε εφαρμογές γραφείων και εφαρμογές επικοινωνίας, ενώ παρέχει σε περιορισμένο βαθμό και υπηρεσίες, όπως εκπαίδευση και συμβουλές. Ο όμιλος εταιρειών LOTUS είχε, σε παγκόσμιο επίπεδο, κύκλο εργασιών ανώτερο του 900 εκατ. δολ. ΗΠΑ από τα οποία άνω των 200 εκατ. δολ. ΗΠΑ αφορούσαν δραστηριότητες του ομίλου στην Ευρώπη, Μέση Ανατολή και Αφρική.

Στην Ελλάδα, δεν λειτουργεί μέχρι σήμερα εταιρεία που να ανήκει στον όμιλο εταιρειών της LOTUS. Ο όμιλος αντιπροσωπεύεται από την ανεξάρτητη εταιρεία «BYTE COMPUTER» ΑΒΕΕ (BYTE), που εδρεύει στην Καλλιθέα Αττικής. Η εταιρεία είναι επίσης εξουσιοδοτημένη Business Partnet της IBM για τα συστήματα μικροϋπολογιστών και Risc. Η Bute αποτελεί όμιλο με την εταιρεία «BYTE-N. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ - Α. ΖΥΜΩΝΟΠΟΥΛΟΣ και ΣΙΑ« Ε.Π.Ε. (BYTE και Σία), η οποία έχει ως αντικείμενο την πώληση ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Οι εταιρείες BYTE και BYTE και Σία είναι ανεξάρτητες τόσο της LOTUS Co. όσο και των IBM Co. και IBM Ελλάς και, επομένως, δεν θεωρούνται ως συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις. Για τη συγκεκριμένη υπόθεση, κρίσιμος είναι ο κύκλος εργασιών της BYTE που αφορά τα προϊόντα LOTUS, ο οποίος το 1994 ξεπέρασε τα 150 εκατ. δρχ.

Σύμφωνα με στοιχεία που προσκόμισε η IBM Ελλάς, η εξαγορά των μετοχών της LOTUS ολοκληρώθηκε στις ΗΠΑ την 5η Ιουλίου 1995,μετά την παρέλευση άπρακτης της προβλεπόμενης από τη νομοθεσία των ΗΠΑ προθεσμίας από τη γνωστοποιησή της στην Ομοσπονδιακή Επιτροπή Εμπορίου. Στην ίδια απόφαση έχουν καταλήξει το Γραφείο Πολιτικής Ανταγωνισμού του Καναδά (Bureau of Competition Policy), καθώς και οι αρμόδιες για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων αρχές άλλων ευρωπαϊκών χωρών (Βέλγιο, Γαλλία, γερμανία, Αυστρία, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Σουηδία).

ΙΙ. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 εδάφ. β' του Ν. 703/77, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, συγκέντρωση πραγματοποιείται όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστο μία επιχείρηση, ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα, τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιάς ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων.

Η εξαγορά του 100% των κοινών μετοχών της εταιρείας LOTUS Co από την IBM Co, με την οποία η τελευταία αποκτά πλήρη έλεγχο της πρώτης αποτελεί συγκέντρωση υπό την έννοια του παραπάνω άρθρου και, κατά συνέπεια, υπόκειται στις σχετικές με τις συγκεντρώσεις διατάξεις του νόμου αυτού.

ΙΙ. Σύμφωνα με το άρθρο 4β παρ. 1 του Ν. 703/77, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα, κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη σύναψη της συμφωνίας ή τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την απόκτηση συμμετοχής, που εξασφαλίζει τον έλεγχο της επιχείρησης όταν:

α) Το μερίδιο αγοράς των προϊόντων ή υπηρεσιών που αφορά η συγκέντρωση, με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών της, τουλάχιστον είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που θεωρούνται ομοειδή από τον καταναλωτή λόγω των ιδιοτήτων, της τιμής τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται ή

β) ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ, ανέρχεται τουλάχιστον στο με δραχμές ισόποσο των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) Ευρωπαϊκών Λογιστικών Μονάδων (ECU) και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, καθεμία χωριστά. στην εθνική αγορά συνολικό κύκλο εργασιών άνω του σε δραχμές ισόποσου των πέντε εκατομμυρίων (5.000.00) Ευρωπαϊκών Λογιστικών Μονάδων (ECU).

Η προθεσμία της παρ. 1 αρχίζει, σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου, από την επέλευση της πρώτης από τις πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, ενώ υπόχρεοι προς γμωστοποίηση είναι, σύμφωνα με την παράγραφο 3, άρθρο 4β, 703/77, σε συνδυασμό με το άρθρο 4α του ίδιου νόμου, όταν μεν η συγκέντρωση αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας, κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, ενώ στις υπόλοιπες περιπτώσεις, οι επιχειρήσεις ή ομάδες προσώπων ή επιχειρήσεων που αποκτούν έλεγχο στο σύνολο ή σε τμήματα μιάς ή περισσότερων επιχειρήσεων. Η από 6.6.95 προσφορά της IMB Co για την απόκτηση του συνόλου των μετοχών της LOTUS Co., που ανακοινώθηκε στις ΗΠΑ στις 5.6.95 γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή νόμιμα για λογαριασμό της μητρικής εταιρείας IBM Co., στις 20 Ιουνίου 1995, δηλαδή δέκα (10) εργάσιμες ημέρεςαπό τη δημοσίευση της προσφοράς. Στη γνωστοποίηση, δε, προέβη νόμιμα η εταιρεία IBM Ελλάς Α.Ε.

Η σχετική αγορά στην εξεταζόμενη συγκέντρωση είναι, από γεωγραφικής άποψης, η ελληνική επικράτεια, καθώς οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στο σύνολό της. Από πλευράς προϊόντος η σχετική αγορά αναφέρεται στα προϊόντα λογισμικού γραφείων, στα οποία αποκλειστικά δραστηριοποιείται η LOTUS καθώς και η IBM - σε περιορισμένο πάντως βαθμό - παράλληλα με την κύρια δραστηριότητά της, που είναι η έρευνα, παραγωγή και διανομή συστημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Με βάση εξάλλου το πρώτο από τα παραπάνω κριτήρια της παρ. 1 του άρθρου 4β Ν. 703/77 η συγκέντρωση υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση στην Επιτροπή καθώς οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις αντιπροσωπεύουν στην ελληνική αγορά πάνω από είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται στην αγορά των προϊόντων λογισμικού γραφείων.

Ειδικότερα, η LOTUS έχει μερίδιο στην ελληνική αγορά 28,2% όσον αφορά προϊόντα λογισμικού γραφείων, σύμφωνα με στοιχεία του Dataquest Personal Computing Software Europe Report Απρίλιος 1995). Εξάλλου, τα μερίδια αγοράς της IBM στην Ελλάδα για το 1994, όπως προκύπτουν από τα στοιχεία της Εταιρείας Strategic International Ltd του διεθνούς ομίλου IDC, ανέρχονται ως προς τις εφαρμογές λογισμικού γενικώς στο 13% και τις εφαρμογές γραφείων ειδικότερα στο πολύ μικρό ποσοστό 0,1%. Τέλος, η IBM Ελλάς έχει σημαντικό μερίδιο αγοράς στην αγορά συστημάτων Η/Υ και συγκεκριμένα ως προς τα συστήματα πολλαπλών χρηστών 39%, ως προς τη συντήρηση 41%, τις υπηρεσίες 7% και τους προσωπικούς Η/Υ 8%.

IV. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 4γ, παρ. 1, Ν. 703/77, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων που υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών τμήμα της, και ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης.

Εξάλλου, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 2 του ίδιου άρθρου, για την εκτίμηση της δυνατότητας μίας συγκέντρωσης να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό υπό την έννοια της παρ. 1 του άρθρου, λαμβάνονται υπόψη ιδιαίτερα η διάρθρωση όλων των σχετικών αγορών, ο πραγματικός ή δυνητικός ανταγωνισμός εκ μέρους επιχειρήσεων εγκατεστημένων εντός ή εκτός Ελλάδας, η ύπαρξη νομικών ή πραγματικών εμποδίων εισόδου στην αγορά, η θέση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στην αγορά και η χρηματοδοτική και οικονομική δύναμή τους, οι δυνατότητες επιλογής των προμηθευτών και των χρηστών από τις επιχειρήσεις και άλλες ανταγωνισστικές επιχειρήσεις ή δυνητικά ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, η πρόσβαση τους στις πηγές εφοδιασμού ή στις αγορές διάθεσης των προϊόντων, η εξέλιξη της προσφοράς και της ζήτησης των οικείων αγαθών και υπηρεσιών, τα συμφέροντα των ενδιάμεσων και τελικών καταναλωτών και η συμβολή στην εξέλιξη της τεχνικής και οικονομικής προόδου, υπό τον όρο ότι η εξέλιξη αυτή είναι προς το συμφέρον των καναλωτών και δεν αποτελεί εμπόδιο για τον ανταγωνισμό.

Στην εξεταζόμενη συγκέντρωση δεν εκτιμάται ότι υπάρχει η δυνατότητα να περιοριστεί σημαντικά ο ανταγωνισμός για τους ακόλουθους λόγους:

Τα προϊόντα που αφορά η συγκέντρωση, τα συστήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και δικτύωσης (hardware) και τα προϊόντα λογισμικού (software) είναι συμπληρωματικά στην κατανάλωση και απευθύνονται βασικά στο ίδιο αγοραστικό κοινό το οποίο απαρτίζεται κυρίως από επιχειρήσεις, ιδιώτες με αυξημένες απαιτήσεις αρχειοθέτησης και επεξεργασίας δεδομένων και ήδη, με τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας στον τομέα της πληροφορικής από όλο και μεγαλύτερο μέρος του καταναλωτικού κοινού.

Επειδή η IBM ασχολείται κατά κύριο λόγο με τα πρώτα και η LOTUS αποκλειστικά με τα δεύτερα, οι πιθανές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό δεν αναμένεται να είναι έντονες όσο θα ήταν αν τα κύρια προϊόντα των δύο επιχειρήσεων ήταν ανταγωνιστικά. Η επίπτωση θα ήταν μόνο έμμεση σε περίπτωση που η μία από τις επιχειρήσεις είχε δεσπόζουσα θέση στην αγορά στο κύριο προϊόν της, οπότε θα μπορούσε σε πολλές περιπτώσεις να επιβάλλει το προϊόν της άλλης επιχείρησης σαν συμπληρωματικό του δικού της προϊόντος. Ωστόσο, δε μπορεί να υποστηριχθεί ότι σήμερα υφίσταται δεσπόζουσα θέση στις αγορές συστημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών και προϊόντων λογισμικού. Οι κλάδοι αναπτύσσονται ραγδαία και διακρίνονται από έντονο ανταγωνισμό λόγω της παρουσίας πολλών μεγάλων επιχειρήσεων στη διεθνή αγορά, όπως η MICROSOFT και η NOVELL INC κ.λ.π. στα προγράμματα, που προηγούνται της LOTUS σε παγκόσμιο κύκλο εργασιών και η APPLE, η Hewlett Packard, η INTEΛ κ.λ.π. στους Η/Υ, μεταξύ πολυάριθμων άλλων τοπικών και διεθνών επιχειρήσεων σε όλο τον κόσμο.

Στην Ελλάδα, η LOTUS έχει σημαντικότερο ανταγωνιστή τη MICROSOFT, η οποία μόνο με βάση τις πωλήσεις του προϊόντος επεξεργασίας κειμένου Ms – Word έχει μερίδιο αγοράς 49,9%, ενώ ακολουθεί η MICROMEDIA με 10%, η NOVELL INC και η ADOBE με 1,7% η καθεμία και οι λοιποί με 8,5%. Η παρουσία της MICROROFT είναι επίσης ιδιαίτερα έντονη στην Ευρώπη με μερίδιο αγοράς στις εφαρμογές προσωπικών υπολογιστών 37,5% έναντι της LOTUS που έχει μερίδιο 9,5%. Η IBM αντίστοιχα έχει περιορισμένη παρουσία στην αγορά λογισμικού, ενώ έχει σημαντικό μερίδιο στην αγορά συστημάτων Η/Υ 39% με κυριότερους ανταγωνιστές στην ελληνική αγορά την QUEST 14% την INTRASOFT με 10,8%, την HEWLETT PACKARD με 6,1%, την UNISYS με 5,5%, την ALTEC με 4,8% και την DIGITAL 4%.

Συνεπώς, η ανταγωνιστικότητα της αγοράς στον τομέα των προσωπικών υπολογιστών και η αναμφισβήτητη κυριαρχία της MICROSOFT στις εφαρμογές λογισμικού, δεν επιτρέπουν στην IBM, ακόμα και μετά την αγορά της LOTUS, τη δυνατότητα να επηρεάσει τις αγορές των σχετικών προϊόντων.

Η αγορά της LOTUS από την IBM θα επιτρέψει στην τελευταία, η οποία κατέχει σημαντικό μερίδιο στην αγορά συστημάτων πολλαπλών χρηστών (39%) να συμμετέχει στη νέα φάση της εξέλιξης της βιομηχανίας της πληροφορικής, κατά την οποία προσωπικοί υπολογιστές, σταθμοί εργασίας και κεντρικοί υπολογιστές συνδέονται όλοι μεταξύ τους, δίνοντας στους χρήστες τη δυνατότητα αμφίδρομης πληροφόρησης κα πρόσβασης σε ολόκληρο το δίκτυο όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο και στο εσωτερικό των οργανισμών όπου εργάζονται αλλά διεθνώς. Η αγορά αναμένεται, γενικότερα, να έχει σαν αποτέλεσμα την προώθηση της τεχνολογικής ανάπτυξης, κυρίως στον κλάδο εφαρμογών λογισμικού και πρότασης βελτιωμένων και συνολικών λύσεων για τον καταναλωτή. Η μεν IBM θα επεκταθεί σε έναν χώρο όπου δεν έχει σημαντική παρουσία με ειδικευμένο τομέα στην σύλληψη εφαρμογών Η/Υ, η δε LOTUS θα έχει το πλεονέκτημα της παγκόσμιας δραστηριοποίησης και της σημαντικής χρηματοδοτικής και οικονομικής δύναμης της IBM, θα ενδυναμωθεί στους τομείς της έρευνας και ανάπτυξης και θα αποτελέσει έτσι

ισχυρότερο ανταγωνιστή της MICROSOFT η οποία σήμερα κατέχει το προβάδισμα στις εφαρμογές λογισμικού σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το γεγονός ότι η IBM ασχολείται σε περιορισμένη κλίμακα με την ανάπτυξη λογισμικού, την καθιστά εν δυνάμει ανταγωνιστική της LOTUS και προσδίδει ως εκ τούτου και μία οριζόντια διάσταση στην υπό κρίση συγκέντρωση. Ωστόσο, ο εν δυνάμει αυτός ανταγωνισμός δεν φαίνεται να είναι εν προκειμένω κρίσιμος, αφού η πιθανότητα αυτόνομης εισόδου της IBM στην αγορά λογισμικού δεν είναι μεγάλη, δεδομένου ότι μία επιχείρηση με την τεχνογνωσία και την οικονομική επιφάνεια της IBM έχει τις δυνατότητες αυτόνομης εισόδου στην αγορά λογισμικού και θα την είχε πιθανότατα πραγματοποιήσει αν αυτό ήταν μέσα στις προθέσεις της.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

εγκρίνει τη συγκέντρωση που πραγματοποιήθηκε μεταξύ των εταιριών IBM Co και LOTUS Co και συνίσταται στην εξαγορά του συνόλου των κοινών μετοχών (συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων προτίμησης αυτών) της δεύτερης από την πρώτη μετά την από 5.6.95 σχετική δημόσια προσφορά αγοράς μετοχών και την από 11.6.95 αποδοχή της προσφοράς, η οποία γνωστοποιήθηκε στις 20.6.1995 στην Επιτροπή Ανταγωνισμού σύμφωνα με το άρθρο 4β Ν. 703/77.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΣΧΙΝΑΣ

Αριθ. 17/1995 (2)

Συγκέντρωση μεταξύ των Εταιρειών ΝΙΚΗ Α.Ε. και ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗ Α.Β.Ε.Ε.

Αριθ. Αποφ. 17/1995

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Εμπορίου την 30η Νοεμβρίου 1995, ώρα 9:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Γ. Σχινάς

Μέλη:
Βλάσιος Ασημακόπουλος,
Νικόλαος Σακελλαρόπουλος,
Παναγιώτης Μαντζουράνης, αναπληρωματικό μέλος, κωλυομένου του τακτικού Χαρίλαου Χάρακα,
Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος,
Γεώργιος Τριανταφυλλάκης, αναπληρωματικό μέλος, κωλυομένου του τακτικού Λεωνίδα Νικολούζου, (εισηγητής)
Δημήτριος Τζουγανάτος,
Ιωάννης Κατσουλάκος.
Γραμματέας: Αλεξάνδρα – Μαρία Ταραμπίκου.

Τα λοιπά τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη δεν παρευρέθησαν λόγω κωλύματος.

Θέμα της συνεδρίασης ήταν ο έλεγχος της συγκεντρώσεως μεταξύ των Εταιρειών ΝΙΚΗ Α.Ε. και αφ' ενός και της Εταιρείας ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗ Α.Β.Ε.Ε. αφ' ετέρου, η οποία γνωστοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 4β του Ν. 703/1977 στην Επιτροπή Ανταγωνισμού στις 29.9.1995.

Κατά τη συζήτηση παρέστησαν και οι δύο προαναφερόμενες επιχειρήσεις δια του πληρεξουσίου δικηγόρου τους, Νικολάου Χρ. Σοφοκλέους.

Στην αρχή της συζητήσεως έλαβε το λόγο η Γενική Εισηγήτρια Σοφία Καμπερίδου, η οποία ανέπτυξε την έγγραφη εισήγηση της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού επί της υποθέσεως και πρότεινε την έγκριση της συγκέντρωσης.

Στη συνέχεια το λόγο έλαβε ο πληρεξούσιος δικηγόρος των δύο Εταιρειών που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, ο οποίος ανέπτυξε τις απόψεις του, ζήτησε από την Επιτροπή την εξέταση μάρτυρος, έδωσε στην Επιτροπή πληροφορίες, εξηγήσεις και διευκρινίσεις σε ερωτήσεις που του υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της και ζήτησε την έγκριση της συγκέντρωσης.

Εδόθη προθεσμία στις συμμετέχουσες Εταιρείες, μέχρι την Παρασκευή 1.12.1995, για να προσκομίσουν τα υπομνήματά τους.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε διάσκεψη την 14η Δεκεμβρίου 1995 και ώρα 11:00 στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Εμπορίου, κατά την οποία, αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλλου, την Εισήγηση της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τις απόψεις που διατύπωσαν, εγγράφως και προφορικώς τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά την συζήτηση της υποθέσεως την 30.11.1995, καθώς επίσης και το κοινό υπόμνημα που υπέβαλλαν,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

Ι. Η Εταιρεία ΝΙΚΗ Α.Ε. του ομίλου ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ εξαγόρασε το σύνολο των μετοχών της Εταιρείας ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗ Α.Β.Ε.Ε. και απέκτησε τον έλεγχο αυτής.

Για την πώληση του 100% των μετοχών της Εταιρείας ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗ Α.Β.Ε.Ε. συντάχθηκε συμβόλαιο με τη διαλυτική αίρεση της μη έγκρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Με το συμβόλαιο αυτό όλες οι μετοχές της Εταιρείας ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗ Α.Β.Ε.Ε. μεταβιβάζονται, εκχωρούνται και παραδίδονται κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή στην συμβαλλόμενη Εταιρεία ΝΙΚΗ Α.Ε. Οι όροι του συμβολαίου δεν περιέχουν ρήτρες περιορισμού του ανταγωνισμού και ρυθμίζουν την διαδικασία της αγοραπωλησίας.

ΙΙ. α) Η Εταιρεία ΝΙΚΗ Α.Ε. εκμεταλλεύεται αλυσίδα καταστημάτων Σούπερ Μάρκετ. Στο μετοχικό της κεφάλαιο συμμετέχουν οι Εταιρείες ΑΦΟΙ ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΙ Α.Ε., ΚΟΦΙΜΑΡ Α.Ε. (του Ομίλου Μαρινόπουλου) και PROMODES S.A. (η οποία ελέγχει την αλυσίδα καταστημάτων Σούπερ Μάρκετ CONTINENT) ενώ η ίδια συμμετέχει στις Εταιρείες του Ομίλου ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΡΕΣΚΟ Α.Ε., ΠΑΣΧΑΛΙΑΣ Α.Ε., ΥΠΕΡΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΒΕΤΕ, ΦΑΜΑΡ Α.Ε., ΕΤΑΒΙΚ Α.Ε.

β) Η Εταιρεία ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗΣ Α.Β.Ε.Ε., με το διακριτικό τίτλο ΜΙΚΟ ΑΒΕΕ, εδρεύει στο δήμο Ρόδου και εκμεταλλεύεται τρία καταστήματα Σούπερ μάρκετ στη Ρόδο και ένα στην Κω. Το 50% των μετοχών της ανήκει στον ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗ, το 40% στην ΦΛΩΡΑΝΣ ΨΑΡΡΑ και το υπόλοιπο 10% στον ΓΕΩΡΓΙΟ ΨΑΡΡΑ.

ΙΙΙ. Οι συμμετέχουσες στην συγκέντρωση επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στον κλάδο των καταστημάτων λιανικής εμπορίας τροφίμων, ποτών, ειδών οικιακής χρήσης, ατομικής χρήσης και εν γένει καταναλωτικών αγαθών. Στον κλάδο αυτό, που ανήκει στον τριτογενή τομέα, παρουσιάζεται σαφής τάση για συγκέντρωση μεγάλου ποσο-

στού των πωλήσεων σε μικρό αριθμό επιχειρήσεων. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τα παραδοσιακά παντοπωλεία, που αποτελούσαν μέχρι πριν μία 20ετία τη σπονδυλική στήλη του λιανικού εμπορίου στη χώρα μας και το συνδετικό κρίκο μεταξύ των παραγωγών/χονδρεμπόρων και των καταναλωτών, εκτοπίζονται μαζικά από το κύκλωμα του λιανικού εμπορίου. Χαρακτηριστικά του κλάδου είναι σήμερα η δημιουργία αλυσίδας καταστημάτων που απευθύνονται στο τελικό καταναλωτή για μαζικές αγορές, η μεγάλη επιφάνεια σε τετραγωνικά μέτρα των καταστημάτων (έως 10.000 τ.μ.), η χρησιμοποίηση πολλών ταμείων, η αυτοεξυπηρέτηση των πελατών στις αγορές τους, ο εφοδιασμός των καταστημάτων της αλυσίδας μέσω κεντρικών αποθηκών, η μεγάλη ποικιλία προϊόντων (8.000 – 10.000 κωδικούς προϊόντων) καθώς και η διάθεση προϊόντων με το διακριτικό γνώρισμα της αλυσίδας (προϊόντα «private label»).

Τελευταία στην ελληνική αγορά λειτουργούν τα καταστήματα τύπου «Hard Discount», τα οποία πωλούν μικρή ποικιλία προϊόντων (400 – 500 είδη), συνήθως «private label»), με μικρό αριθμό υπαλλήλων (4-5 άτομα), τοποθέτηση των προϊόντων στα ράφια μέσα σε κουτιά και με σημαντικά χαμηλές τιμές πώλησης λόγω του χαμηλού κόστους λειτουργίας (αποθήκευσης, προσωπικού, προβολής).

Επίσης στον αναφερόμενο κλάδο δραστηριοποιούνται αλυσίδες με καταστήματα τύπου «CASH AND CARRY» (ήτοι καταστήματα στα οποία η πώληση γίνεται τοις μετρητοίς και τα εμπορεύματα παραλαμβάνονται άμεσα από τον αγοραστή) τα οποία πωλούν χονδρικώς σε λιανοπωλητές και όχι στον τελικό καταναλωτή.

Στην υπό εξέταση συγκέντρωση, στα μερίδια επί της σχετικγής αγοράς ως προς τον καταναλωτή δεν συνυπολογίσθηκαν οι προσφερόμενες ποσότητες από τα παραδοσιακά παντοπωλεία. Εν τούτοις, η ποικιλία των διατιθεμένων προϊόντων (food – assortment), οι ενδεχόμενες αποκλίσεις στις τιμές λιανικής πώλησης κλπ. δεν αποτελούν αποφασιστικά κριτήρια για τον αποκλεισμό από τη σχετική αγορά των μικρών επιχειρήσεων του κλάδου (παραδοσιακά παντοπωλεία), στο βαθμό βέβαια που αυτές συνιστούν για το μέσο καταναλωτή μια λογική εναλλακτική δυνατότητα κάλυψης των αναγκών του σε είδη διατροφής. Παρά τη σοβαρή συρρίκνωση που έχει υποστεί ο αριθμός των παραδοσιακών παντοπωλείων, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, η παρουσία τους είναι ακόμη αισθητή και προσφέρει σημαντική εναλλακτική λύση για την κάλυψη των αναγκών, ιδιαίτερα των κατοίκων των ημιαστικών και αγροτικών περιοχών. Η λειτουργία τους παρέχει μερικά σημαντικά πλεονεκτήματα στους καταναλωτές, όπως προσωπική εξυπηρέτηση και πληροφόρηση, ευκολία πρόσβασης σε συνδυασμό προς το εκτεταμένο ωράριο, δυνατότητα πίστωσης κλπ. Υπ' αυτή την έννοια μπορεί να δεχθεί κανείς ότι τα παραδοσιακά παντοπωλεία αποτελούν εν μέρει ανταγωνιστές των Σούπερ μάρκετς και ανήκουν, κατά περίπτωση, στην ίδια σχετική αγορά.

IV. Ως σχετική γεωγραφική αγορά στην εν λόγω συγκέντρωση θεωρούμε, με κριτήριο το αποτέλεσμα στον ανταγωνισμό για τον τελικό καταναλωτή, την γεωγραφική περιοχή της νήσου Ρόδου. Ο τελικός καταναλωτής της Ρόδου περιορίζεται στα γεωγραφικά όρια της νήσου και δεν έχει τη δυνατότητα εύκολων εναλλακτικών αγορών. Η έλλειψη δυνατότητας πρόσβασης του καταναλωτή σε επιλογές αγοράς λόγω της γεωγραφικής φύσεως της περιοχής της Ρόδου προσδιορίζει την τοπική γεωγραφική αγορά.

Το μεταφορικό κόστος, το οποίο επιβαρύνει τα προϊόντα και εκτιμάται σε 7% περίπου, δεν αποτελεί σημαντικό φραγμό εισόδου στην τοπική αγορά αφού επιβαρύνει όλες τις αλυσίδες που ήδη δραστηριοποιούνται στα νησιά αυτά και οι οποίες διενεργούν τις προμήθειες τους κεντρικά.

Η σχετική γεωγραφική αγορά, με κριτήριο το αποτέλεσμα στον ανταγωνισμό για τους προμηθευτές των αλυσίδων (βιομηχανίες, βιοτεχνίες, εισαγωγείς), καλύπτει ολόκληρη την ελληνική επικράτεια αφού η ενίσχυση του δικτύου μιας αλυσίδας αυξάνει τον όγκο των αγορών που γίνονται συνολικά και κατά συνέπεια τη διαπραγματευτική της δύναμη, την επιβολή όρων και ενδεχόμενα την δημιουργία σχέσεων οικονομικής εξάρτησης των προμηθευτών της.

Το αποτέλεσμα στον ανταγωνισμό, της υπό εξέταση συγκέντρωσης, από απόψεως γεωγραφικής αγοράς, θα κριθεί σε δύο επίπεδα, το τοπικό που αφορά τη νήσο Ρόδο και εκείνο όλης της επικράτειας της χώρας.

α) Στην ελληνική αγορά δραστηριοποιούνται περίπου 40 αλυσίδες Σούπερ Μάρκετς με συνολικό κύκλο εργασιών για τη χρήση 1994 που αγγίζει το 1 τρις δρχ. Οι δέκα πρώτες αλυσίδες Σούπερ Μάρκετς, τα αντίστοιχα μερίδια αγοράς αυτών και ο αριθμός καταστημάτων είναι τα εξής: ΝΙΚΗ Α.Ε. με 16,46% και 81 καταστήματα, ΒΕΡΟΠΟΥΛΟΣ με 11,21% και 98 καταστήματα, ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ με 9,5% και 29 καταστήματα, ΑΤΛΑΝΤΙΚ Α.Ε. με 7,65% και 99 καταστήματα, Α-Β ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ με 6,73% και 17 καταστήματα, CONTINET (PROMODES) με 5% και 5 καταστήματα, ΜΕΤΡΟ με 4,7% και 32 καταστήματα, ΤΡΟΦΟ Α.Ε. με 3,16% και 26 καταστήματα, ΠΕΝΤΕ Α.Ε. με 3,12% και 39 καταστήματα, ΜΑΣΟΥΤΗΣ με 2,84% και 35 καταστήματα.

Στα ανωτέρω μερίδια αγοράς δεν έχει τεθεί ως βάση εκτίμησης το σύνολο της αγοράς του λιανικού εμπορίου τροφίμων, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται και τα παραδοσιακά παντοπωλεία.

Σε διαφορετική περίπτωση, τα μερίδια της αγοράς των αλυσίδων θα ήταν αρκετά μικρότερα απ' αυτά που εμφανίζονται ανωτέρω. Αντίθετα συμπεριλήφθησαν στα παραπάνω ποσοστά και τα μερίδια των επιχειρήσεων τις οποίες ελέγχουν οι μεγάλοι όμιλοι δηλ. στο μερίδιο αγοράς της ΝΙΚΗ Α.Ε. προστέθηκε της ΤΡΕΣΚΟ Α.Ε., του ΥΠΕΡ ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ και ΠΑΣΧΑΛΙΑΣ ΑΒΕΤΕ, ενώ στο μερίδιο αγοράς του ΒΕΡΟΠΟΥΛΟΥ περιέχεται το μερίδιο της ΑΘΗΝΑΣ Α.Ε. και της ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ ΑΕΤΞΕΒΕ.

Τέλος το μερίδιο της ΑΤΛΑΝΤΙΚ Α.Ε. περιέχει αυτό της ΦΑΡΜΑ ΤΕΤΡΑΣ και ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.

Η Εταιρεία ΝΙΚΗ Α.Ε. τα τελευταία 4 χρόνια έχει εξαγοράσει και εν συνεχεία απορροφήσει τις αλυσίδες Σούπερ Μάρκετ: (1) CRETA MARKET (Χανιά, Κρήτης), (2) ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΑΕΒΕ (Ηράκλειο Κρήτης), (3) ΡΕΘΥΜΝΟ ΜΑΡΚΕΤ (Ρέθυμνο Κρήτης), (4) ΜΕΓΑ ΜΑΡΚΕΤ (Ιεράπετρα, Κρήτης) και (5) ΤΡΕΣΚΟ Α.Ε. (απόφαση Προέδρου της Ε.Α).

Επισημαίνεται ότι μεταξύ της Εταιρείας ΑΦΟΙ ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΙ Α.Ε. και της Εταιρείας PROMODES έχει συσταθεί η Εταιρεία ΚΕΑΠ με σκοπό αυτής, σύμφωνα με το καταστατικό της, μεταξύ άλλων την εμπορία, εισαγωγή και εξαγωγή από και προς κάθε χώρα και την πώληση παντός είδους προϊόντων και γενικά καταναλωτικών αγαθών. μάλιστα η εταιρεία ΚΕΑΠ διαπραγματεύεται και συνάπτει συμφωνίες για την προμήθεια προϊόντων.

Επίσης η Εταιρεία SISP S.A. (του ομίλου PROMODES)

έχει αναλάβει με την από 20.1.1995 σύμβαση την παροχή συμβουλών στην ΝΙΚΗ Α.Ε., σε σχέση με τον προγραμματισμό, τη διεύθυνση και επίβλεψη της καθημερινής της λειτουργίας.

Στην Ελληνική αγορά εκτός της Εταιρείας ΚΕΑΠ που ασχολείται με κοινές αγορές των επιχειρήσεων ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ και PROMODES), δραστηριοποιούνται και άλλες παρόμοιες κοινοπραξίες όπως ο ΕΛΟΜΑΣ (κοινοπραξία των Σούπερ Μάρκετ ΛΑΟΥΤΑΡΗΣ, ΜΠΙΣΚΑΣ, ΜΑΣΟΥΤΗΣ), ο ΑΣΤΕΡΑΣ (κοινοπραξία 45 μικρών Σούπερ Μάρκετ στην Πάτρα) η ΚΥΨΕΛΗ (κοινοπραξία των ΑΤΛΑΝΤΙΚ και ΠΑΝΕΜΠΟΡΙΚΗ), ΟΡΑ (κοινοπραξία των ΤΡΟΦΟ, ΕΝΑ και ΓΑΛΑΞΙΑΣ).

β) Το μερίδιο αγοράς της Εταιρείας ΚΟΚΚΙΝΙΔΗ ΑΒΕΕ σε πανελλαδικό επίπεδο ανέρχεται σε ποσοστό 0,4% ενώ στην τοπική αγορά της Ρόδου σε ποσοστό 15% περίπου.

Οι λοιπές μεγάλες αλυσίδες στη νήσο Ρόδο έχουν τα εξής μερίδια: ΒΕΡΟΠΟΥΛΟΣ 19%, ΥΙΟΙ Χ. ΣΠΑΝΟΥ Α.Ε. 17%, ΤΡΟΦΟ 10%, ΜΕΤΡΟ ΑΕΒΕ 9% περίπου.

Τα τελευταία χρόνια έχει εκδηλωθεί στη σχετική αγορά έντονη τάση για συγκέντρωση μέσω εξαγορών μικρών αλυσίδων από μεγαλύτερες, καθώς και με την συνεργασία μεγαλυτέρων με ξένες αλυσίδες (ΟΜΙΛΟΣ ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ – PROMODES) ή τον έλεγχο από ξένες αλυσίδες (Α – Β ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ από την γαλλική DEHLAISE), εκτιμάται δε ότι στην προσεχή δεκαετία δέκα μεγάλες αλυσίδες θα ελέγχουν το σύνολο της αγοράς. Η επέκτασή τους θα πραγματοποιηθεί κατά 50% σε βάρος των παραδοσιακών παντοπωλείων.

Ο ανταγωνισμός σε επίπεδο τιμών είναι ιδιαίτερα οξύς με μέσο καθαρό κέρδος 1% – 2%, φθάνει δε τα όρια του αθέμιτου ανταγωνισμού όπως συχνά διαπιστώνεται.

V. Με την συμφωνία εξαγοράς της επιχείρησης ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗΣ ΑΒΕΕ από την επιχείρηση ΝΙΚΗ Α.Ε. κατά ποσοστό 100% αποκτάται ο πλήρης έλεγχος της πρώτης και συνεπώς δημιουργείται οριζόντια συγκέντρωση επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 4 παρ 2β «όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη μία τουλάχιστον επιχείρηση ή περισσότερες επιχειρήσεις αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσοτέρων επιχειρήσεων».

Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 4β παρ. 1 του Ν. 703/77 όπως ισχύει κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού όταν:

α) «το μερίδιο αγοράς των προϊόντων ή υπηρεσιών που αφορά η συγκέντρωση, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο στ' αντιπροσωπεύει στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών τμήμα της, τουλάχιστον 25% του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται ...».

β) «ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ' ανέρχεται τουλάχιστον στο σε δρχ. ισόποσο των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) ECU και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν καθεμία χωριστά στην εθνική αγορά συνολικό κύκλο εργασιών άνω του σε δρχ. ισόποσο των 5.000.000) ECU.»

Στην προκειμένη περίπτωση η Εταιρεία ΝΙΚΗ Α.Ε. αποκτά τον πλήρη έλεγχο της Εταιρείας ΜΙΚΟ ΑΒΕΕ δια της εξαγοράς του 100% των μετοχών της τελευταίας.

Επιπλέον συντρέχει η δεύτερη προϋπόθεση του άρθρου 4β του Ν. 703/77 όπως ισχύει καθώς τόσο ο συνολικός κύκλος εργασιών των συγκεντρουμένων επιχειρήσεων όσο και οι πωλήσεις καθεμιάς χωριστά υπερβαίνουν τα προβλεπόμενα από το νόμο ποσά.

Η συγκέντρωση συνεπώς εμπίπτει στο άρθρο 4β του Ν. 703/77, η δε γνωστοποίησή της έγινε εμπρόθεσμα, εντός του δεκαημέρου που προβλέπει ο νόμος.

VI. Σύμφωνα με το άρθρο 4γ παρ. 1 και 2 του Ν. 703/77 όπως ισχύει «1. Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων, που υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών τμήμα της και ιδίως με την δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης.

2. Για την εκτίμηση της δυνατότητας μιας συγκέντρωσης να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό υπό την έννοια της παρ. 1 του παρόντος άρθρου λαμβάνονται υπόψηιδιαίτερα η διάρθρωση όλων των σχετικών αγορών, ο πραγματικός ή δυνητικός ανταγωνισμός ... τα συμφέροντα των ενδιάμεσων και τελικών καταναλωτών και η συμβολή στην εξέλιξη της τεχνικής και οικονομικής προόδου, υπό τον όρο ότι η εξέλιξη αυτή είναι προς το συμφέρον των καταναλωτών και δεν αποτελεί εμπόδιο για τον ανταγωνισμό»

Από το άρθρο 4γ παρ. 1 και 2 προκύπτει ότι μια συγκέντρωση επιχειρήσεων εφ' όσον έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού στην σχετική αγορά προϊόντος και στο σύνολο της εθνικής αγοράς ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή υπηρεσιών τμήμα, ιδιαίτερα δε με την δημιουργία ή ενίσχιση δεσπόζουσας θέσης, εμπίπτει στο πεδίο απαγόρευσης του άρθρου 4γ παρ. 1 και 2 του Ν. 703/77 όπως ισχύει.

Ανεξάρτητα από το ότι η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης δεν θεμελιώνεται από την εξέταση της θέσης μόνο των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων αλλά ερευνάται και σε σχέση με το αν αυτές αποτελούν μέλη στενού ολιγοπωλίου, στο επίκεντρο της προβληματικής του ελληνικού δικαίου ανταγωνισμού δεν βρίσκεται αυτή καθ' αυτή η δημιουργία ή ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσης των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, αλλά ο περιορισμός του ανταγωνισμού που πρέπει να είναι σημαντικός. Η ύπαρξη ή μη δεσπόζουσας θέσης αποτελεί απλώς έναν χαρακτηριστικό τρόπο πρόκλησης κινδύνου περιορισμού του ανταγωνισμού, που δεν είναι ασφαλώς ο μόνος. («ιδίως) Έτσι λοιπόν, ακόμη και στην περίπτωση που το μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων δεν είναι ικανό να θεμελιώσει κρίση δεσπόζουσας θέσης τους, ο περιορισμός του ανταγωνισμού, με την έννοια της συρρίκνωσης των εναλλακτικών ευχερειών και επιλογών τρίτων (ανταγωνιστών, προμηθευτών, καταναλωτών), μπορεί να προκύψει ακόμη και με όχι ιδιαίτερα υψηλό μερίδιο αγοράς. Είναι χαρακτηριστική η εξάρτηση των μικρών κυρίως παραγωγών από τις μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ προκειμένου να διαθέσουν μέσω αυτών το προϊόν τους στον τελικό καταναλωτή. Οι όροι και οι απαιτήσεις των αλυσίδων είναι εξαιρετικά επαχθείς, οι δε παραγωγοί πιέζονται και προσφέρουν τις χαμηλότερες δυνατές τιμές μακροχρόνιες πιστώσεις και να πληρώνουν «αέρα» για τη διάθεση του προϊόντος, ιδιαίτερα δε για μία καλή θέση στο «ράφι». Τα αποτελέσματα για τον πραγματικό αλλά και το δυνητικό ανταγω-

νισμό είναι προφανή. Επιπλέον οι συγκεντρώσεις σε πολυπωλιακά διαρθρωμένες αγορές ενέχουν τον κίνδυνο εκδήλωσης αμυντικών συγκεντρώσεων και αντισυσπειρώσεων (συγχωνεύσεις, κοινοπραξίες) των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση της διαρκώς αυξανόμενης δύναμης στην αγορά των μεγάλων ανταγωνιστών τους. Σε αγορές μάλιστα που φέρουν ήδη τα χαρακτηριστικά του ευρέος ολιγοπωλίου, όπως συμβαίνει με τον κλάδο του λιανικού εμπορίου τροφίμων, στον οποίο δραστηριοποιούνται λίγοι σχετικά όμιλοι επιχειρήσεων με μεγάλα ποσοστά στην αγορά, αλλά και ένα πλήθος μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ο κίνδυνος που ελλοχεύει για την πλήρη εξουδετέρωση του ανταγωνισμού είναι ακόμη εντονότερος, αφού η εξαφάνιση από την αγορά των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και η περαιτέρω συγκέντρωση μεταξύ των μεγάλων ομίλων, θα οδηγήσει στη μετατροπή της σε στενό ολογοπώλιο, με όλα τα σύμφυτα με τη μορφή αυτή της αγοράς μειονεκτήματα, της κατανομής των αγορών και εν γένει της ολογοπωλιακής αλληλεξάρτησης.

Περαιτέρω το γεγονός ότι η υπό εξέταση περίπτωση εντάσσεται στην κατηγορία των επεκτατικών της αγοράς διαγωνίων συγκεντρώσεων - κατά την οποία οι συμμετέχουσες στην συγκέντρωση επιχειρήσεις δεν βρίσκονται σε πραγματικό ανταγωνισμό - δεν αμβλύνει ipso facto τον κίνδυνο παράλυσης του ανταγωνισμού ιδιαίτερα μάλιστα όταν πρόκειται για επέκταση, μεγάλων ομίλων με ισχυρή χρηματοδοτική δύναμη που ακολουθούν στρατηγική εκτόπισης από την αγορά οχληρών ανταγωνιστών τους, με την πραγματοποίηση πωλήσεων σε τιμές υποτιμημένες και ιδίως κάτω του κόστους, που επιχορηγούνται από τα κέρδη από άλλους κλάδους του ομίλου ή από την ισχυρή χρηματοδοτική τους βάση.

VII. Από τα διαθέσιμα στοιχεία που αφορούν στη συγκεκριμένη συγκέντρωση προκύπτει ότι ο όμιλος ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ με μερίδιο αγοράς 16,4% έχει μια πρωταρχική θέση στη σχετική αγορά υπερέχοντας κατά το διπλάσιο του αμέσως προηγούμενου ανταγωνιστή του. Η συνεργασία του με τον όμιλο PROMODESιδιαίτερα οι κοινές αγορές μέσω της ΚΕΑΠ, η παροχή συμβουλών διοίκησης και μάρκετινγκ από την SISP η οποία θεωρείται ότι κατέχει σχετική τεχνογνωσία, του δίδουν σημαντικά πλεονεκτήματα έναντι των ανταγωνιστών του. Τα στοιχεία διαπλοκής μεταξύ των δύο ομίλων όπως αναφέρονται στα πραγματικά περιστατικά, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στο άμεσο μέλλον μεταξυ των δύο ομίλων θα υπάρξει πλήρης συντονισμός της εμπορικής πολιτικής τους και κατ' αυτή την άποψη δεν μπορούν να θεωρούνται εν δυνάμει ανταγωνιστές. Συνεπώς για την εκτίμηση της εν λόγω συγκέντρωσης θα υπολογιστούν τα μερίδια αγοράς και των δύο ομίλων (συνολικό μερίδιο 21,4%), το δίκτυο αυτών (86 σημεία πώλησης) καθώς και η υπάρχουσα διαπραγματευτική τους δύναμη όπως διαμορφώνεται μέσω της ΚΕΑΠ καθώς και η οικονομική ισχύς αυτών δεδομένου ότι η PROMODES αποτελεί διεθνή όμιλο και εκ των μεγαλυτέρων (3ος) στην Ευρώπη.

Ως προς τους προμηθευτές του Ομίλου ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ, ιδιαίτερα με την σύσταση της ΚΕΑΠ για κοινές αγορές με την PROMODES, το ποσοστό αγοράς και των δύο δίνει σημαντική διαπραγματευτική δύναμη και ικανότητα επιβολής όρων επί των τιμών αγοράς και εκπτώσεων. Εν τούτοις δεν προέκυψε σημαντικός περιορισμός του ανταγωνισμού τόσον λόγω του σημερινού τους μεριδίου αγοράς όσον και λόγω του ότι η βιομηχανία γενικά επιτυγχάνει ποσοστά καθαρού κέρδους μεγαλύτερα από αυτά των Σούπερ Μάρκετ που κυμαίνονται περίπου στο 2% Πάντως το σημερινό μερίδιο αγοράς και των δύο ομίλων βρίσκεται σε οριακό σημείο και ενδεχόμενη σημαντική αύξηση του μελλοντικά λόγω συγκέντρωσης θα οδηγήσει ενδεχόμενα στη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης ή σχέσης οικονομικής εξάρτησης και ενδεχομένως σημαντικού περιορισμού του ανταγωνισμού.

Παρά ταύτα, το γεγονός ότι οι ανταγωνιστές διαθέτουν ήδη στη σχετική αγορά άλλα εμπορικά πλεονεκτήματα, όπως περισσότερα σημεία πώλησης (Όμιλος ΒΕΡΟΠΟΥΛΟΥ 98 καταστήματα με προοπτική μέσα στο 1996 τα 106, ΑΤΛΑΝΤΙΚ 99), ακολουθούν επιθετική πολιτική ανταγωνισμού στη σχετική αγορά διαμέσου εξαγορών και τιμών, έχουν ήδη δημιουργήσει κοινές εταιρείες αγορών, διαθέτουν ισοδύναμη οικονομική ισχύ (Α – Β ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ – DEHLAISE LE LION) και προσφέρουν το ίδιο εύρος προϊόντων, είναι ενδεικτικό της ύπαρξης έντονου ανταγωνισμού.

Επιπλέον η εξαγορά της αλυσίδας ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΙΝΙΚΗΣ ΑΒΕΕ με μερίδιο αγοράς 0,4% στη σχετική αγορά όλης της επικράτειας δεν ενδυναμώνει σημαντικά τον όμιλο ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ στο επίπεδο των προμηθευτών, ώστε να έχουμε δημιουργία δεσπόζουσας θέσης διαμέσου της κρινόμενης συγκέντρωσης.

Από όλα τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι η υπό εξέταση συγκέντρωση κρινόμενη στη σχετική γεωγραφική αγορά της Ρόδου δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι περιορίζει τον ανταγωνισμό αφού η απώλεια ενός δυνάμει ανταγωνιστικού εξουδετερώνεται από την παρουσία στη σχετική αγορά άλλων μεγάλων αλυσίδων (ΒΕΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΜΕΤΡΟ, ΤΡΟΦΟ, ΣΠΑΝΟΣ) που ήδη ήσαν σε πλεονεκτικότερη θέση σε σχέση με την εξαγοραζόμενη επιχείρηση ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗΣ ΑΒΕΕ, τόσο από άποψη οικονομικής επιφάνειας, όσο και από πλευράς προσβάσεως στις αγορές εφοδιασμού. Αντιθέτως η δραστηριοποίηση της ΝΙΚΗΣ Α.Ε. στην αγορά της Ρόδου εύλογα αναμένεται ότι θα εντείνει τον ανταγωνισμό πρός όφελος των καταναλωτών, για τους λόγους αυτούς, εγκρίνει τη συγκέντρωση μεταξύ των εταιρειών ΝΙΚΗ Α.Ε. και ΚΟΚΚΙΝΙΔΗΣ ΑΒΕΕ η οποία συμφωνήθηκε με το από 19.9.1995 σχετικό συμβόλαιο και γνωστοποιήθηκε από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις σύμφωνα με το άρθρο 4β Ν. 703/77 στην Επιτροπή Ανταγωνισμού στις 29.9.1995.

Η απόφαση εκδόθηκε την 20η Δεκεμβρίου 1995.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος
Καθηγητής ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΣΧΙΝΑΣ

Αριθ. 18/1995 (3)

Συγκέντρωση μεταξύ των εταιρειών ETHYL CORPORATION και TEXACO INC.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Εμπορίου την 30η Νοεμβρίου 1995 και ώρα 10:15, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Γ. Σχινάς

Μέλη: Νικόλαος Σακελλαρόπουλος, Βλάσιος Ασημακό-

πουλος, Χαρίλαος Χάρακας, Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος, Γεώργιος Τριανταφυλλάκης, αναπληρωματικό μέλος, κωλυομένου του τακτικού μέλους Λεωνίδα Νικολούζου, Δημήτριος Τζουγανάτος, Ιωάννης Κατσουλάκος (εισηγητής).

Γραμματέας: Απόστολος Ντάφλος.

Τα λοιπά τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη δεν παρευρέθηκαν λόγω κωλύματος.

Θέμα της συνεδριάσεως ήταν ο έλεγχος της συγκέντρωσης μεταξύ των εταιρειών ETHYL CORPORATION και TEXACO INC., η οποία γνωστοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 4β του Ν.703/1977 στην Επιτροπή Ανταγωνισμού στις 6.10.1995.

Κατά την συζήτηση παρέστησαν και οι δύο προαναφερθείσες εταιρείες δια του πληρεξουσίου τους δικηγόρου, Κωνσταντίνου Βουτεράκου.

Στην αρχή της συζήτησης το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια Σοφία Καμπερίδου, η οποία ανέπτυξε την έγγραφη εισήγηση της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού επί της υποθέσεως και πρότεινε την έγκριση της συγκέντρωσης. Στην συνέχεια έλαβε τον λόγο ο πληρεξούσιος δικηγόρος των δύο εταιρειών που συμμετέχουν στην συγκέντρωση, ο οποίος ανέπτυξε τις απόψεις του και παρέσχε πληροφορίες. εξηγήσεις και διευκρινίσεις σε ερωτήσεις που του υπέβαλε ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής, για να ζητήσει στο τέλος την έγκριση της συγκέντρωσης.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε Διάσκεψη την 14η Δεκεμβρίου 1995 και ώρα 12:00 στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Εμπορίου, κατά την οποία, αφού έλαβε υπ' όψη της τα στοιχεία του φακέλλου, την Εισήγηση της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τις απόψεις που διετύπωσαν, εγγράφως και προφορικώς, τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη συζήτηση της υποθέσεως την 30.11.95.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ

Ι. Την 22αν Σεπτεμβρίου 1995 υπεγράφη σύμβαση αγοραπωλησίας μεταξύ των εταιρειών ETHYL CORPORATION ("ETHYL") και TXACO INC. (TEXACO") με αντικείμενο την απόκτηση από την πρώτη των εγκαταστάσεων και των τμημάτων βελτιωτικών λιπαντικών της εταιρείας TEXACO INC.

Η εταιρεία TEXACO INC., (με έδρα τηνπολιτεία Delaware, των Η.Π.Α.) αποτελεί κάθετα οργανωμένη επιχείρηση και έχει κυρίως ως αντικείμενο την εκμετάλλευση σε παγκόσμιο επίπεδο την παραγωγή, την μεταφορά, την διύλιση και την πώληση αργού πετρελαίου, φυσικού αερίου, και άλλων πετρλαιοειδών προϊόντων. Η εταιρεία κατέχει περίπου το 30% του μεριδίου αγοράς των βελτιωτικών "VI" στην Ελλάδα ενώ στα πακέτα "DI" κατέχει το 3%.

Στον όμιλο εταιρειών της TEXACO ανήκει και η ΤΕΞΑΚΟ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ η οποία ιδρύθηκε το 1990 στην Αθήνα, και ασχολείται με το χονδρικό εμπόριο πετρελαιοειδών, λιπαντικών και υγραερίων και τις εξαγωγές λιπαντικών στην Αίγυπτο, την Κύπρο και τη Βουλγαρία.

Η αγοράστρια εταιρεία ETHYL CORPORATION (ιδρύθηκε και λειτουργεί στην πολιτεία Virginia των Η.Π.Α.) έχει ως αντικείμενο την ανάπτυξη, κατασκευή και ανάμιξη υψηλής απόδοσης βελτιωτικών λιπαντικών τα οποία πωλούνται, ανά τον κόσμο, σε διυλιστήρια και μεταπράτες οι οποίοι διακινούν πετρελαιοειδή προϊόντα για χρήση στις μεταφορές καθώς και σε βιομηχανικό εξοπλισμό. Η εταιρεία αυτη δεν κατέχει μερίδιο στην αγορά των βελτιωτικών "VI", στην Ελλάδα, ενώ στα "DI" το 1994 κατείχε το 4%. Επίσης δεν διατηρεί στη χώρα θυγατρική εταιρεία ή υποκατάστημα.

Στην εν λόγω σύμβαση η εξαγορασθείσα εταιρεία TEXACO INC., ενεργεί για λογαριασμό της αλλά και για λογαριασμό των θυγατρικών εταιρειών ή τμημάτων της: TEXACO BELGIUM N.V. (Βέλγιο), TEXACO OVERSEAS HOLDING INC. (Delaware, ΗΠΑ), TEXACO ADDITIVE COMPANY (Delaware, ΗΠΑ) και TEXACO CARBBEAN INC. (Delaware, ΗΠΑ). Οι αναφερθείσες εταιρείες συγκροτούν το τμήμα βελτιωτικών λιπαντικών της TEXACO, το οποίο ασχολείται με την παραγωγή και πώληση, σε παγκόσμιο επίπεδο, των βελτιωτικών λιπαντικών του ομίλου TEXACO.

II. Την εν λόγω σύμβαση πλαισίωσαν τρεις παρεπόμενες συμβάσεις σχετικά:

α) Με την ανάπτυξη και προμήθεια βελτιωτικών λιπαντικών

β) Την αγορά και πώληση βασικού λαδιού

γ) Την παροχή υπηρεσιών έρευνας και τεχνικής υποστήριξης οι οποίες θα τεθούν σε εφαρμογή μετά το πέρας των διαδικασιών αγοραπωλησίας.

Οι ανωτέρω συμβάσεις γνωστοποιήθηκαν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού την 6ην Οκτωβρίου 1995 σύμφωνα με το άρθρο 4β του Ν.703/77.

III. Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγρ. 2, εδάφ. β, Ν.703/1977 όπως ισχύει, συγκέντρωση πραγματοποιείται όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη μία τουλάχιστον επιχείρηση, ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσοτέρων άλλων επιχειρήσεων.

Η εξαγορά επομένως από την εταιρεία ETHYL CORPORATION του τμήματος βελτιωτικών λιπαντικών της TEXACO, αποτελεί συγκέντρωση υπό την έννοια του άρθρου 4, παρ. 2 του Ν.703/77 και επομένως υπόκειται στις σχετικές με τις συγκεντρώσεις ρυθμίσεις του νόμου αυτού.

IV. Η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση υπόκειται υποχρεωτικά σε προηγούμενη γνωστοποίηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4β παρ. 1 του Ν.703/77, όπως ισχύει, δεδομένου ότι καλύπτεται η μία του λάχιστον από τις προϋποθέσει που ορίζει ο νόμος και συγκεκριμένα:

Το μερίδιο αγοράς των προϊόντων που αφορά η συγκέντρωση και συγκεκριμένα των "VI βελτιωτικών" λιπαντικών, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 4στ, αντιπροσωπεύει στην εθνική αγορά ποσοστό μεγαλύτερο του 25% του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που θεωρούνται ομοειδή από τον καταναλωτή λόγω των ιδιοτήτων, της τιμής και της χρήσης για την οποία προορίζονται.

Επομένως, οι επιχειρήσεις είχαν υποχρέωση προηγούμενης γνωστοποίησης της συγκέντρωσής τους στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, πράγμα που έπραξαν.

V. Σύμφωνα με το άρθρο 4γ παρ. 1 του Ν.703/77, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων που υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων τμήμα της ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης.

Από πλευράς ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές όπως

αυτές οριοθετήθηκαν και συμπεριέλαβαν τα βελτιωτικά λιπαντικά τύπου "VI" και "DI" και ειδικότερα όσον αφορά το κατά πόσο αυτή η συγκέντρωση μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά με την δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

Τόσο η TEXACO όσο και η ETHYL δεν διαθέτουν στην Ελλάδα μονάδες οι οποίες να δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής και πώλησης βελτιωτικών λιπαντικών. Οι μοναδικές ευρωπαϊκές μονάδες των μερών που επηρεάζονται βρίσκονται στο Βέλγιο.

Με την εξαγορά η Ethyl αποκτά το τμήμα βελτιωτικών λιπαντικών της TEXACO, ενώ η TEXACO παύει πλέον να δραστηριοποιείται στο χώρο αυτό.

Στο χώρο των προϊόντων «VI», σε παγκόσμιο επίπεδο, πλην της Texaco, δραστηριοποιούνται και οι εταιρείες SHELL ADDITIVES, LUBRIZOL, ROHM & HASS, ALLBRIGHT & WILSON και PARAMINS.

Στο χώρο των προϊόντων «DI», σε παγκόσμιο επίπεδο, πλην της Texaco και της Ethyl, δραστηριοποιούνται και οι εταιρείες LUBRIZOL, PARAMINS, ADIBIS, ORONITE, WITCO και SHELL ADDITIVES.

Τα προϊόντα των ανωτέρω εταιρειών εισάγονται στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με στοιχεία που συγκέντρωσε η Γραμματεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού:

Στην αγορά των βελτιωτικών λιπαντικών («VI βελτιωτικών» και «πακέτων DI») δραστηριοποιούνται 10 τουλάχιστον επιχειρήσεις, και ο ανταγωνισμός μεταξύ τους είναι έντονος.

Σε πανευρωπαϊκό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο οι επιχειρήσεις που κατέχουν τα υψηλότερα μερίδια αγοράς στα σχετικά προϊόντα (με φθίνουσα σειρά) είναι η LUBRIZOL, η PARAMINS και η ORONITE.

Πολλές από τις δραστηριοποιούμενες στο χώρο επιχειρήσεις ανήκουν σε ομίλους πολυεθνικών εταιρειών με μεγάλη οικονομική ισχύ, όπως η PARAMINS (θυγατρική της Exxon), η ORONITE (θυγατρική της Chevron) και η ADIBIS (θυγατρική της BP).

Τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων και των ανταγωνιστών τους, όσον αφορά τα σχετικά προϊόντα και τη δεδομένη γεωγραφική αγορά, υπολογίσθηκε ότι, κατά προσέγγιση, έχουν ως ακολούθως:

Για τα βελτιωτικά «VI»: Texaco 30%, Shell 19%, Rohm 16%, Paramins 11%, Lubrizol 9%, Rohm & Haas 9%, Albright & Wilson 6%.

Για τα πακέτα «DI»: Lubrizol 25%, Shell 21%, Adibis 15%, Oronite 15%, Paramins 14%, Ethyl 14%, Texaco 3%.

Η δε αγορά παραμένει στάσιμη τα τελευταία χρόνια.

Με την εν λόγω συγκέντρωση επηρεάζεται η παγκόσμια αγορά καθώς η ETHYL εξαγοράζει το τμήμα βελτιωτικών λιπαντικών της TEXACO το οποίο διαθέτει εγκαταστάσεις στην Αμερική, το Βέλγιο, τη Βραζιλία και την Κορέα.

Η Ελλάδα κάνει εξ' ολοκλήρου εισαγωγή των βελτιωτικών «VI» και «DI» που διακινούνται στην αγορά της. Τα βελτιωτικά αυτά εισάγονται κατά 90% από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όσον αφορά τώρα την σχετική αγορά από πλευράς προϊόντων έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

Τα βελτιωτικά «VI» και τα "πακέτα DI" παρά την στενή σχέση που παρουσιάζουν αποτελούν δύο ξεχωριστές αγορές.

Το παραπάνω συμπέρασμα συνάγεται από τα ακόλουθα:

1. Η αγορά βελτιωτικών λιπαντικών διαφέρει ως προς την αγορά λιπαντικών, δεδομένου ότι:

α) Ένα λιπαντικό, ανεξαρτήτως προορισμού (λιπαντικά για μηχανές και βιομηχανικά λιπαντικά), αποτελείται από 3 μέρη: το βασικό λάδι, το «πακέτο DI» (βελτιωτικό) και προκειμένου για πολλαπλών θερμοκρασιών λιπαντικά, τα βελτιωτικά «VI». Το βασικό λάδι αντιπροσωπεύει ποσοστό άνω του 70% του όγκου του λιπαντικού ως τελικό προϊόν.

β) Η χρήση των βελτιωτικών προσδίδει στα λιπαντικά ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά απόδοσης όπως η πρόληψη της φθοράς από τις τριβές και η διατήρηση της καθαρότητας των λιπαινόμενων μερών.

2. Υπάρχουν δύο βασικές κατηγορίες βελτιωτικών, τα «πακέτα DI» (πακέτα απορρυπαντικά/αναστολής) και τα «VI βελτιωτικά» (βελτιωτικά του δείκτη βισκόζης). Σε ορισμένες μηχανές χρησιμοποιούνται τα «πακέτα DI» αλλά όχι και τα «VI βελτιωτικά» ενώ για τα λιπαντικά βιομηχανικής χρήσης καθώς και αυτά της αυτοκινητοβιομηχανίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν και οι δύο κατηγορίες.

3. Τα «VI βελτιωτικά» δεν υποκαθίστανται από τα «πακέτα DI» όσον αφορά τα χαρακτηριστικά ή την τελική τους χρήση. Για τις περισσότερες μηχανικές και βιομηχανικές εφαρμογές, τα «VI βελτιωτικά» χρησιμοποιούνται μαζί με τα «πακέτα DI».

4. Κάθε μία από τις δύο κατηγορίες βελτιωτικών προορίζεται για διαφορετική χρήση όταν αναμιγνύεται με το βασικό λιπαντικό. Για παράδειγμα τα «πακέτα DI» αποτελούν μίγμα διαφόρων βελτιωτικώ. Κάθε ένα από τα μίγματα αυτά επιτελεί συγκεκριμένες λειτουργίες. Ένα βελτιωτικό μηχανής «πακέτο DI» αποτελείται συνήθως από απορρυπαντικά στοιχεία, διασταλτικά, και συστατικά κατά της φθοράς και της οξείδωσης.

Τα «VI βελτιωτικά» αποτελούν βελτιωτικά απόδοσης τα οποία καθιστούν δυνατή την κατασκευή λιπαντικών πολλαπλών θερμοκρασιών. Επιδρούν επί του δείκτη βισκόζης παντικού με αποτέλεσμα να μειώνεται ο συντελεστής αραίωσης και να αυξάνεται η απόδοση του προϊόντος.

5. Όσον αφορά συγκεκριμένες χρήσεις, ένα «βελτιωτικό VI» θα μπορούσε σε ορισμένες περιπτώσεις να αντικαταστήσει ορισμένες λειτουργίες των «πακέτων DI» αλλά η πιθανότητα πλήρους υποκατάστασης του ενός από το άλλο προϊόν δεν φαίνεται να είναι δυνατή. Για το λόγο αυτό, οι αναμίκτες λιπαντικών χρησιμεύουν στην ανεύρεση του κατάλληλου συνδυασμού μεταξύ των δύο κατηγοριών – μία αυξημένη δόση μίας από τις κατηγορίες προκαλεί μείωση των χαρακτηριστικών της άλλης κατηγορίας. Τόσο τα «πακέτα DI» όσο και τα «VI βελτιωτικά» δοκιμάζονται συνήθως επί του βασικού λαδιού

6. Υπάρχουν 5 βασικές κατηγορίες «VI βελτιωτικών». Ο βαθμός υποκατάστασης μεταξύ των «VI βελτιωτικών» είναι υψηλός, ιδιαίτερα όσον αφορά τη χρήση σε μηχανές, η οποία αποτελεί το 80% του συνόλου της αγοράς των «VI βελτιωτικών».

7. Κάθε πακέτο «DI» παράγεται με διαφοροποίηση των συστατικών του στοιχείων. Γιαυτό και δεν υπάρχουν διαφορετικές κατηγορίες.

8. Σχετικά με τη τιμολόγηση, η παραγωγή των «πακέτων DI» στοιχίζει σημαντικά ακριβότερα από την παραγωγή των «VI βελτιωτικών».

9. Όσον αφορά τη ζήτηση, τα «VI βελτιωτικά» δεν αγοράζονται απαραιτήτως από την ίδια πηγή με τα «πακέτα

DI». Αριθμός προμηθευτών «DI» δεν προμηθεύουν αξιόλογες ποσότητες «VI» όπως η Ethyl ενώ αριθμός προμηθευτών «VI» δεν προμηθεύουν «πακέτα DI». Τα βελτιωτικά λιπαντικών αγοράζονται συχνά από διαφορετικούς προμηθευτές.

Σύμφωνα με στοιχεία της αγοράς, η ζήτηση για βελτιωτικά λιπαντικών έχει παραμείνει στάσιμη τα τελευταία χρόνια. Το γεγονός αυτό οφείλεται τόσο στην οικονομική ύφεση όσο και στην αυξημένη αποτελεσματικότητα των σύγχρονων κινητήρων, εξ' αιτίας της οποίας η κατανάλωση λιπαντικών – και ως εκ τούτου και η κατανάλωση βελτιωτικών λιπαντικών – είναι χαμηλότερη.

Οι κυριότεροι αγοραστές βελτιωτικών λιπαντικών είναι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον έντονα ανταγωνιστικό χώρο της παραγωγής και της εμπορίας λιπαντικών. Οι αγοραστές των βελτιωτικών λιπαντικών ανήκουν – σε μεγάλο ποσοστό – σε πολυεθνικά σχήματα (όπως οι ESSO, MOBIL, CASTROL, AGIP, REPSOL, DEA, ELF, TOTAL, κ.αλ.) με δυνατότητες αναζήτησης προμηθειών σε παγκόσμια βάση και ισχυρή διαπραγματευτική θέση δεδομένου ότι μεταξύ άλλων έχουν και τη δυνατότητα υπογραφής ενιαίων συμβολαίων προμήθειας για όλες τις επιχειρήσεις του ομίλου.

Η ζήτηση βελτιωτικών λιπαντικών στην Ελλάδα, καλύπτεται στο σύνολό της από εισαγωγές.

Για τα προϊόντα «VI» οι εισαγωγές γίνινται, κατά κύριο λόγο, από το Βέλγιο (Texaco, Shell), τη Γαλλία (Shell, Lubrizol, Rohm & Haas, Paramins), τη Γερμανία (Lubrizol, Roehm), το Ηνωμένο Βασίλειο (Lubrizol, Paramins) και στις ΗΠΑ (Shell).

Για τα προϊόντα «DI» οι εισαγωγές γίνονται, κατά κύριο λόγο, από το Βέλγιο (Texaco, Shell, Ethyl), τη Γαλλία (Shell, Oronite, Lubrizol, Paramins), το Ηνωμένο Βασίλειο (Lubrizol, Paramins, Adidis) και τις ΗΠΑ (Lubrizol, Shell, Oronite, Ethyl).

Παραγωγοί βελτιωτικών, ανά τον κόσμο, είναι 10 περίπου επιχειρήσεις, πολλές από τις οποίες ανήκουν σε ισχυρούς πολυεθνικούς ομίλους και ο ανταγωνισμός μεταξύ τους είναι έντονος. Οι κυριότεροι παραγωγοί βελτιωτικών στην Ευρώπη είναι οι εταιρείες LUBRIZOL, PARAMINS (θυγατρική της Exxon) και ORONITE (θυγατρική της Chevron).

Επομένως, η εξεταζόμενη συγκέντρωση δεν αναμένεται να επηρεάσει την προσφορά βελτιωτικών λιπαντικών στην ελληνική αγορά δεδομένου ότι η μεν Texaco μεταβιβάζει το τμήμα βελτιωτικών λιπαντικών της στην Ethyl και παύει πλέον να δραστηριοποιείται στον τομέα αυτό, η δε Ethyl μέχρι σήμερα δεν εισήγαγε «VI βελτιωτικά» στην ελληνική αγορά και δεν διαθέτει ισχυρή θέση στην ελληνική αγορά για τα «πακέτα DI».

Επίσης, δεν αναμένεται να επηρεάσει ούτε και την προσφορά λιπαντικών καθώς η Ethyl δεν θα αναμιχθεί στην αγορά λιπαντικών, (παρά μόνο στην ανάμιξη λιπαντικών που θα αναλαμβάνει υπό μορφή υπεργολαβιών) να διαθέτει λιπαντικά που θα φέρουν τα σχετικά εμπορικά σήματά της.

Σύμφωνα με στοιχεία που παρείχαν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις ο ανταγωνισμός μεταξύ των παραγωγών των «VI βελτιωτικών» και των «πακέτων DI» για να επιτευχθούν οι συνθέσεις που απαιτεί ο κάθε προμηθευτής λιπαντικών είναι ιδιαίτερα έντονος. Τα «πακέτα DI» συνήθως παράγονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές των κυριότερων παραγωγών (π.χ. Shell, Mobil, Castrol). Οι προμηθευτές λιπαντικών προσθέτουν τα «πακέτα DI» (και τα «VI βελτιωτικά» αν είναι απαραίτητο) επί του βασικού λαδιού. Πριν το τελικό προϊόν διατεθεί στην αγορά από τους προμηθευτές λιπαντικών, θα πρέπει να υποστεί σειρά δοκιμασιών για να εξακριβωθεί αν ανταποκρίνεται στις προδιαγραφές που θέτουν οι κυριότεροι παραγωγοί λιπαντικών. Οι κυριότεροι προμηθευτές λιπαντικών στην Ευρώπη χρησιμοποιούν συνήθως δύο με τρείς προμηθευτές «πακέτων DI» και έναν με δύο προμηθευτές «VI βελτιωτικών».

Από τα ανωτέρω δεν προκύπτει ενίσχυση προϋπάρχουσας δεσπόζουσας θέσης της εξαγοράζουσας εταιρείας, ως αποτέλεσμα της συγκέντρωσης, στις σχετικές αγορές, όπως αυτές οριοθετήθηκαν ανωτέρω και ως εκ τούτου κρίνεται ότι η γνωστοποιούμενη συγκέντρωση δεν οδηγεί σε περιορισμό του ανταγωνισμού στην Εθνική αγορά.

VI. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, τόσο η Σύμβαση Αγοραπωλησίας της 22ας Σεπτεμβρίου 1995, όσο και το σχέδιο της παρεπόμενης σύμβασης για την ανάπτυξη και εφοδιασμό βελτιωτικών λιπαντικών περιέχουν δευτερεύοντες περιορισμούς, οι οποίοι συμφωνούνται μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών μιας συγκέντρωσης και περιορίζουν την ελευθερία δράσης τους στην αγορά. Ειδικότερα:

α) Στο τμήμα 4(1)(d) της Σύμβασης Αγοραπωλησίας του τμήματος βελτιωτικών λιπαντικών στην Ethyl από την Texaco, περιέχεται ρήτρα μη ανταγωνισμού που επιβάλλεται στον πωλητή (Texaco) για περίοδο 5 ετών, και

β) Στο άρθρο 2.1 παρεπόμενης Συμφωνίας μεταξύ των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων για «Ανάπτυξη και Προμήθεια Βελτιωτικών Λιπαντικών» προβλέπεται ότι ο αγοραστής θα προμηθεύει τον πωλητή για περίοδο 5 ετών σε ανταγωνιστικές τιμές, το 70% των αναγκών του σε «πακέτα DI» και το 90% των αναγκών του σε προϊόντα «VI» στο μέτρο που τα προϊόντα αυτά παρείχοντο προηγουμένως από την Texaco Additives.

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989, σχετικά με τον έλεγχο της συγκέντρωσης επιχειρήσεων, η εφαρμογή αυτού δεν αποκλείεται όταν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αποδέχονται ορισμένους περιορισμούς οι οποίοι συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

Οι εν λόγω περιορισμοί πρέπει να είναι «αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης» πράγμα που σημαίνει ότι, εάν δεν υπήρχαν, η συγκέντρωση δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ή θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνο υπό περισσότερο αβέβαιες συνθήκες, με σημαντικά υψηλότερο κόστος, σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και με σημαντικά λιγότερες πιθανότητες επιτυχίας.

Όσον αφορά τη ρήτρα μη ανταγωνισμού θα πρέπει να σημειωθεί ότι κρίθηκε απαραίτητη προκειμένου να εξασφαλισθεί η αξία της μεταβιβαζόμενης δραστηριότητας. Η περίοδος πέντε ετών θεωρήθηκε λογική, δεδομένου ότι η συναλλαγή περιλαμβάνει τη μεταβίβαση πελατών και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας συμπεριλαμβανομένης και της σχετικής τεχνογνωσίας, των δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας και εμπορικών σημάτων. Συναφή με την παραπάνω ρήτρα και για τους ίδιους λόγους, αποτελεί και η υποχρέωση από μέρους του πωλητή να μην προχωρήσει σε πώληση ή μετβίβαση σε τρίτα μέρη τεχνολογίας σχετικής με τα βελτιωτικά λιπαντικών. Ο περιορισμός αυτός έχει εφαρμογή σε κάθε είδους τεχνολογία που μπορεί να αναπτύξει η Texaco εντός της επόμενης πενταετίας από

την πώληση της σχετικής δραστηριότητας εκτός αν ο αγοραστής δεν ασκήσει το δικαίωμά του για να αποκτήσει την σχετική τεχνογνωσία.

Όσον αφορά τη συμφωνία αγοράς και εφοδιασμού θα πρέπει να σημειωθεί ότι κρίθηκε απαραίτητη προκειμένου να εξασφαλισθεί η πλήρης αξία της μεταβίβασης του ενεργητικού και να εξασφαλισθούν επίσης, για την μεν Ethyl, εναλλακτικές διέξοδοι, για τη δε Texaco, εναλλακτικές πηγές σε ανταγωνιστικές τιμές, εντός ικανοποιητικού και για τα δύο μέρη διαστήματος χρόνου. Κατόπιν παρέλευσης της 5ετίας η Texaco θα είναι ελεύθερη να προμηθεύεται τα σχετικά από οποιαδήποτε πηγή.

Λόγω του ότι η εκχώρηση του τμήματος βελτιωτικών λιπαντικών της Texaco στην Ethyl περιλαμβάνει και τη διάσπαση των παραδοσιακών δεσμών εσωτερικών προμηθειών και εφοδιασμού της πρώτης, είναι αναγκαίο να διατηρούνται τουλάχιστον για μία μεταβατική περίοδο, παρόμοιοι δεσμοί μεταξύ πωλητή και αγοραστή. Τέτοιου είδους συμφωνίες είναι συνήθως αποδεκτές είτε αποβαίνουν σε όφελος του πωλητή είτε του αγοραστή. Επίσης, σκοπός των δεσμεύσεων αυτών είναι και η αξασφάλιση της συνέχειας των δικτύων διάθεσης του ενός ή του άλλου συμβαλλομένου μέρους, όπως αυτά ήσαν προγενέστερα εγγυημένα λόγω του ότι ανήκαν σε μία και την αυτή οικονομική μονάδα. Για τον ίδιο λόγο είναι αποδεκτές και δεσμεύσεις αγοράς συγκεκριμένων ποσοτήτων, συνοδευόμενες και από μια ρήτρα διακυμάνσεων.

Οι ανωτέρω περιορισμοί κρίνεται ότι είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και ότι, εάν δεν υπήρχαν, η συγκέντρωση θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνο υπό περισσότερο αβέβαιες συνθήκες, με σημαντικά υψηλότερο κόστος, σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και με σημαντικά λιγότερες πιθανότητες επιτυχίας. Επιπλέον κρίνεται ότι οι ανωτέρω περιορισμοί δεν οδηγούν σε περιορισμό του υπάρχοντος ή του δυνητικού ανταγωνισμού στην σχετική αγορά.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Εγκρίνει τη συγκέντρωση μεταξύ των εταιρειών ETHYL CORPORATION και TEXACO INC. η οποία συμφωνήθηκε με τις από 22.9.1995 συμβάσεις και γνωστοποιήθηκε από τις συμμετέχουσες στην συγκέντρωση επιχειρήσεις σύμφωνα με το άρθρο 4β του Ν.703/1977 στην Επιτροπή Ανταγωνισμού στις 6.10.1995

Η απόφαση εκδόθηκε την 22 Δεκεμβρίου 1995.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος
Καθηγητής Ι. Γ. ΣΧΙΝΑΣ

Οι Εισηγητές
Καθηγητής Ι. ΚΑΤΣΟΥΛΑΚΟΣ

Ο Γραμματέας
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΝΤΑΦΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Εκδίδει την ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ από το 1833

Διεύθυνση	:	Καποδιστρίου 34
Ταχ. Κώδικας	:	104 32
TELEX	:	22.3211 YPET GR
FAX	:	5234312

Οι Υπηρεσίες του **ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ** λειτουργούν καθημερινά από **8.00'** έως **13.00'**

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

* Πώληση ΦΕΚ όλων των Τευχών Σολωμού 51 τηλ.: 52.39.762
* ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ: Σολωμού 51 τηλ.: 52.48.188
* Για φωτοαντίγραφα παλαιών τευχών στην οδό Σολωμού 51 τηλ.: 52.48.141
* Τμήμα πληροφόρησης: Για τα δημοσιεύματα των ΦΕΚ Σολωμού 51 τηλ.: 52.25.713 – 52.49.547

* Οδηγίες για δημοσιεύματα Ανωνύμων Εταιρειών και ΕΠΕ τηλ.: 52.48.785

Πληροφορίες για δημοσιεύματα Ανωνύμων Εταιρειών και ΕΠΕ τηλ.: 52.25.761

* Αποστολή ΦΕΚ στην επαρχία με καταβολή της αξίας του δια μέσου Δημοσίου Ταμείου Για πληροφορίες: τηλ.: 52.48.320

Τιμές κατά τεύχος της ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ:

Κάθε τεύχος μέχρι 8 σελίδες δρχ. 100. Από 9 σελίδες μέχρι 16 δρχ. 150, από 17 έως 24 δρχ. 200

Από 25 σελίδες και πάνω η τιμή πώλησης κάθε φύλλου (8σέλιδου ή μέρους αυτού) αυξάνεται κατά 50 δρχ.

Μπορείτε να γίνετε συνδρομητής για όποιο τεύχος θέλετε. Θα σας αποστέλλεται με το Ταχυδρομείο.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Κωδικός αριθ. κατάθεσης στο Δημόσιο Ταμείο 2531		Κωδικός αριθ. κατάθεσης στο Δημόσιο Ταμείο 3512
Η ετήσια συνδρομή είναι:		Ποσοστό 5% υπέρ του Ταμείου Αλληλοβοηθείας του Προσωπικού (ΤΑΠΕΤ)
α) Για το Τεύχος Α'	Δρχ. 20.000	Δρχ. 1.000
β) » » » Β'	» 40.000	» 2.000
γ) » » » Γ'	» 10.000	» 500
δ) » » » Δ'	» 40.000	» 2.000
ε) » » » Αναπτυξιακών Πράξεων	» 25.000	» 1.250
στ) » » » Ν.Π.Δ.Δ.	» 10.000	» 500
ζ) » » » ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	» 5.000	» 250
η) » » » Δελτ. Εμπ.& Βιομ. Ιδ.	» 10.000	» 500
θ) » » » Αν. Ειδικού Δικαστηρίου	» 3.000	» 150
ι) » » » Α.Ε. & Ε.Π.Ε.	» 210.000	» 10.500
ια) Για όλα τα Τεύχη εκτός ΤΑΕ-ΕΠΕ	» 110.000	» 5.500

Πληροφορίες: τηλ. 52.48.320

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ